

Tímár Máté

A Beki rózsája

Tamási Áron emlékének

Szeptember a kedves hónapom. Kétharmada még belefér a nyárba, ha csorgásra sikeredik, hát az ősznek, ha közbe-közbe mosolyog is, akkor meg a vénasszonyoknak ajándékozzuk. Olyan szeptember, mint a korombéli férfiember. Olykor-olykor még bikának hiszi magát, de abba is beletörődik, ha ökörré kárhozul, ám így is, úgy is mindenképpen bácsi. Ez azonban sors, letagadni kár, keretein kívül élni, nevetséges, sőt tragikus is lehet; tudomásul véve azonban, örömcskéket, meglepetéseket is tartogathat a zsákja.

Ezeken kívül más, hármastvirágú okom is van arra, hogy az első hónapembert szeressem. Szeptember tartja kalendáriumlapjára méltónak Édesanyám istenanyai, Édesapám (meg jómagam) evangélista nevenapját, s pontosan az utóbbi előtt egyetlen nappal választott Fejedelmem, Tamási Áron születése napját. Amikor is 93 esztendővel ezelőtt néhai-jó Tamási Dienesné, született Fancsali

Márta asszony bizonyára minden egyébre gondolt, csak éppen arra nem, hogy milyen ragyogós csillaggal fekszi a Boldogasszony-ágyát. De még megélte felragyogását, hitem, hogy festett képe előtt sohasem hervadt el a virág, s hogy bizonyára most együtt ragyognak, ott, Farkaslaka felett s milliók szívét símogatja, könnyeit szárogatja a fényük.

Élete utolsó bő tíz esztendejében rendszerint együtt ünnepeltük ezt a reánktestált iker-ünnepet a Fejedelemmel, s most is azért zakatol bennem nagyobb lóerővel az a mellkasi kis motor, mert ott időzöm azidőtájt, el ne feledjek a Kölni Dómban egy Miatyánkot elmondani érettük. Édesanyámmal-Édesapámmal egy égi sereglésbe ábrázolva őket. Hiszen az Ő távozása előtt alig esztendőcskével az Ábel hallgatása közben húnyt el matuzsálem-korú drága-jó apám, a sas-cubák-kóstolót pedig még a lábánál ülő szülőanyám

is megmosolyogta, pedig a halálbamenendő-ért peregtek ujjai között az olvasószemek. És gyógyír is ez, ábránd a szomorúság ellen, mert bizonyára jól össze is férnek az álommenyország boltozata alatt. Fejedelmi Uram visszanyeli a felőlem való rosszat, bölcs tömondatokba kristályosítja a kevéske jót. Édesanyám elszemérmeteskedni, mint árvaleánykodott erdélyszéli erdőkerülő keresztapjáéknál, a bihari Tenkén, ahol egy Vaszikával is egy kótára vert a szívük, de lebeszéltek, szégyenítették a "keveredésről". Míg színcsupa-móka Édesapám még közelebb mondikálná Udvarhelyhez tovatűnő tegnappait. Elsorolná a tizenégy évvel fiatalabb "lájdinánt úrnak", mint vonult be 1904-ben K.und K. közös huszárnak, Medgyesre, ahol hadsereg-díjlovaglásban győztesse sarkantyúzta ezredese paripáját az örvezetői csillagokért, amihhez még az is csatlakozott, hogy átvezényelték Morvafehérttemplomba (Marischweisskirche) belovagló főlovásznak a Császári és Királyi Hadapródiskolába, a Hugó Rittel von Gleim őrnagy úr komandója alá. Aki felett viszont a felesége, Orbán Hedvig bárónő parancsnokolt, a nagy, lengyelfalvi Balázs báró unokahúga. "Aki után oly szívesen hordoztam a bevásárló kaskát, hadnagy úr-író uram, hogy még a nyál is megédesedett a szájamba tőle. Olyan fájin székelly asszony volt, tiszta gyönyörűség. Pótolta azt is, amit a nagyorrú, veres bakszász uráról lefelejtett a Teremtő. Csak ne lett volna az a Fehértemplom olyan messzire. Kerek hatvannyolc vasútállomásnyira hazáig!" Közben összecimborásodna a huncut tekintetük, mint akik jól tudják, azt birtokolja igazán, amit nem mond ki az em-

ber. Mert, ha igazán élte, vagy az írástudás átkos áldásával verte meg a sorsa, úgysem tudja ugyanazt kétszer ugyanúgy elmondani vagy leírni az anyjaszülte, s olykor többet sejtet egy ábrázatszépítő mosoly.

Mint például jelen írás, a Beki rózsája témáját, amit a Tavirózsa cím alá novellásított a válogatott tehetségű Karinthy Cini, fogjon még legalább negyedszázadig a tolla. De mégis az én címem illeti meg inkább, úgy ítélem, mert az én kezem szúrta meg alattomos tüskéivel az az ároni rózsacsokor...

Olyan se hideg, se meleg, se borús, se napragyogásos, semleges időjárás volt, írásra lomhító, amikor unalmában is megnyergeli az embert a vágya. A Fejedelem előtt tányérka alma hevert a heverő mellett s hámozta a legszebbikét, úgy a délután este felé hajoló felén. Keze ügyében s nyitottan a hasára fordítva az a nevezetes kis telefonnotesz, melyben egy férfinévre legalább húsz női jutott. S állapotából olvasni lehetett. Arccal felfelé, zárva, még a választás előtt, fonákjával a mennyezetnek, szabadnap, vagy döntés után s jelen állapotában azt, hogy a fejedelmi szemek nem állapodtak meg senkin s a választás menet közben történik, az éjszaka köténye alatt. S ez sohasem kedvetlenítette el, felajzotta inkább. Megette az almát, késői ebédjét a feketés, esetleg néhány kekszes reggeli után, becsattintotta a bicskit, felöltözött, gonddal símogatta körkörösön pilisesre ritkult haját, s reánézve ügyeletes egy szem kamrására, reám, ennyit mondott: No! Köznap szóval: Gyerünk! S mivel meghívás, vagy találka nem szépítette, vagy terhelte a napot azért a kérdőjel még mindig kérdőjel maradt.

Kisroyál? Víg Hajós? Kelet vagy nyugat? Bőséges vacsora, nyakas üveg borocska, fekete, jóféle szivar, s azután a Pipacs vagy más illatos virág, már taxin s valamikor hajnali órán sohasem "nőtlenül" haza, lerakván szüzességemet a Közraktár és Bakách utcák sarkán, hogy fenn a IV. emeleten nővérem összevont szemöldökeivel szavatlan kérdezzem, felcsaholó Bodri kutyája pedig farkcsóválással köszöntsön, míg mindkettejüket megnyugtatja a bűvös szó: Áron!

Akkor azonban, azon a délutánon gyalogosan ugyan, de nem a Kisroyál felé indult a Fejedelem, hanem el a MOM előtt, rettentetelen szívóssággal tempózva a lépést, mint 1917-ben az a fiatal Tamási hadnagy, aki ijedelmében néhányadmagával elfogott félszáznyi olaszt, a később visszautasított vitézséggel járó Nagy-ezüst medáliáért. Hajdúbakásan trappoltam utána, már közel a Víg Hajóshoz, amikor hátravetette a válla fölött az aznapi jelszót: Beki! A jelhangot ki sem kellett mondania hozzá: Virág! S körbe-karikába gurigáztam a két szemem golyójával, míg egy utcai Gül Babáné a látókörünkbe ötlött, az utca másik oldalán. Átfutottam rózsáért a túlkölő, féksikorgató autók között, sofőri ökölrázások, becsmérlő felkiáltó mondatok kíséretében, s úgy kaptam utánuk, hogy a markomba is rögzítette őket a számtalan halhorog-kampós tüske. Azután vissza nem kevés halálos veszedelem árán, mindössze ennyiért: "Úgy gondolom, lesz belőled valami!" De szépítő mosolygás volt felette a glória, s nem is bizonyos, hogy az enyém. Mert talán a gimnáziumba segítő dédnagybátyjára, Áron nagyprépostra gondolt közben, aki így fedtte

meg, tettevére a szebbik nem odaadó szolgálatában: "Aki a szoknyák suhogására figyelmez, a lelkiüdvösségével kockázik az!" Bizonyosan azonban nem tudom, és a Tavirózsa nevű presszóig sem találtam ki, ami ott feküdt a Feneketlen-tó közelében s azóta sem vándorolt el onnét, csak a nemes kávéillatban gőzfürdőző, szépséges Beki, a duplászündér légiessült el belőle.

Népes volt a Tavirózsa, a közelben kollégiumlakó afrikai törzsfőnök-trónörökösökkel teli, akik dollárért ízlegették a szocializmust, többnyire szőke magyar honleányok értő kézenvezetésével. A más, hígabbvalutás népségek a sarkokba szorultak. Például az ablak sarkába párfős társaságban Karinthy Cini, míg a félhomályos belső falbütübe egy szál magában Mátyás Feri, mintha mireánk várna. Talán azügyben is, Áron-elbeszélésért az antológiájába, mert a szabad székekre a táskáját, kalapját nevezte ki helytartónknak.

Beköszöntés, kézcsókos virágátadás az odapillangózó Bekinek, egy-két tömondat, s nagy-hosszú hallgatás, akár a csendesmiséken. Odahimbálta atléta testét Cini is, keseregűnyoros mondataival a jobbkedvet búbjolta volna, sorolt a varázslógőzű feketeleves, csakhogy az én Fejelelmi Uram mindezekért ennyivel hitelesítette a nyugtát: Bort! És me-reven egy irányba nézett. Mindig csak oda, ahol egy öles törzsfőnökfi ölében szőke jércéske fészkelődött, míg a szomszédos asztaltól csapzott egyetemista-féle, a szelíd holdfaló fajtából, csalogatta volna vissza: "Te, Rózi, hiszen tegnap még..." S ezt litániázta ezerregyszázig...

Szapórodtak-ürültek a hosszúnyakú üvegek, Cini visszament a társaságához, Mátyás Feri a legújabb Berda-féle angyali malacságokat finomkodta halkán, Beki térült-fordult - talán a szolgálat utáni invitálást várta -, én meg a csizmám orráról igyekeztem leolvasni miféle sorsom bodorog a kávégőzzel elegyedő kékes dohányfüstben. Dehogy voltam én leparasztosult Toldi Miklós, ahogy Tavirózsájában Cini ábrázolt vagy húsz évvel később, mindenvaló bántó íz nélkül. Szibériát járt, egyetemről kiriasztott, tanyai álmodó voltam, a Néppel a Népert felesküdttje, Bajcsy Zsilinszky sirató, Veres Péter fogadott fia, üldözöttekkel gyapotot saraboltató mégis "kitelepített", akiből azonban Rákosi Mátyás se tudta kiirtani a megváltói szándékot, s akiben a Fejedelem iránti rajongás is megkötélődött egy kicsikét: "Miért nem tudok ilyen lenni?!"

Áron pedig rezzenetlen szemekkel nézett abba az egyetlen irányba, s mintha ugrásra rúgózott volna a térde, hogy néhány rándulás múltán visszaerjedjen megint, a holdképű magyarka nyöszörgésének múltán:

- Rózsi, hát nem az én menyasszonyom voltál?!

S egyszer csak a törzsfőnöki felugrott, mint a fekete párdúc, jobbra-balra lendítve hatalmas karjait, utat kaszált magának, és az addig szájában füstölgő, hosszútokos Kent-et eloltotta a rózsizó legényke homlokán, hogy a Fejedelem úgy fejelágyán csapja az egyik hosszúnyakú üveggel érte, mintha már az amerikai bankos korában is ezt gyakorolta volna, könyvelés közben!

És ekkor elszabadult a pokol...

A Fejedelem a hosszúnyakúkat tördöste, egyiket a másik után, Cini válogatott Fradipólósként nyújtottkarú ütésekkkel vezett felénk a hadakozó tömegben, Mátyás Feri tönkrerúgott lábbal az asztal alá, a sarokba sodródott, a Bokassa-fajzat barátai úgy utánnozták Mohamed Alit, hogy olykor egymás álla alá is beakasztották a horgot, én pedig rátaposva letéptem egy feldöntött szék egyik lábát, karjával együtt, és úgy kalapáltam véle, ahogy a vándorcigányok kampós nyelesvészjűkkel a nyárfa törzséből kibontják a dagasztó tekenőt. Beki sikoltozott, az üzletvezető telefonált, ég és föld rengett, de mintha a csík-somlyói Szűzanya oltalmazta volna királyfiát, a tomboló Fejedelem szinte ütetlen maradt. Sőt még én, aki körülcsapdoztam fordított nagy L-alakú fegyveremmel, hogy a Mobutu-bandérium ütéseitől oltalmazzam, még én is jussoltam tőle egy üveglegyintést, ami megköszönetlen alacsonyította lejjebb vagy kisarasszal a megtisztelt vállamat.

Pillanatnyi elbárgyultomban talált fülemre a rendőrautók szirénázása, s az Áron-féltés a raktár, majd az udvari kijárat felé küldött: Ne engedjem rendőri igazoltatással megalázni a Fejedelmet, mely távozásomat a hősiesen vitézkedő Cini lelélézésnek vélte, írásának tanúbizonyosága szerint. És még idejében. Félrevonhattam a legöregebb s talán legrangosabb rendőrt, egy őszülő üstökű fő-törzsrörmestert, hogy a valóságot vallomásba közöljem véle, míg társai gumibotjaikat forgatva befelé rohamoztak. Ment volna az én becsületes veteránom is, a fejedelmi név azonban gyökeret eresztetett véle. "Tamási Áron?! - kérdezte -, a farkaslakai? Én meg

pálfalvi vagyok, a szomszédságból! Hívja ki tüstént az elvtárs, mert ez a nevezet inkább az imakönyvbe, mint a jegyzőkönyvbe való!" S míg a karhatalmi látványra sóbálvánnyá me-
redt gyülekezetből (Cinit már nem láttam ekkor) a hátsó kijárat felé vontam Fejedelme-
met már jóelőre szalutált néki. Amiért – ki csinykét előreugorva –, harmadnap az egybe-
kötött Ábel trilógiát "dedikáltuk" néki. Én tartottam, Áron pedig igazgyöngy betűit róta: "Játomnak, az arkangyalnak...", és így tovább...

S az asznapi folytatás?

– Menjünk a Kisroyálba, vacsorázni – rendelkezett uram-parancsolóm –, de előbb haza, inget váltani.

– És én? – kérdeztem.

– Te jó vagy így is...

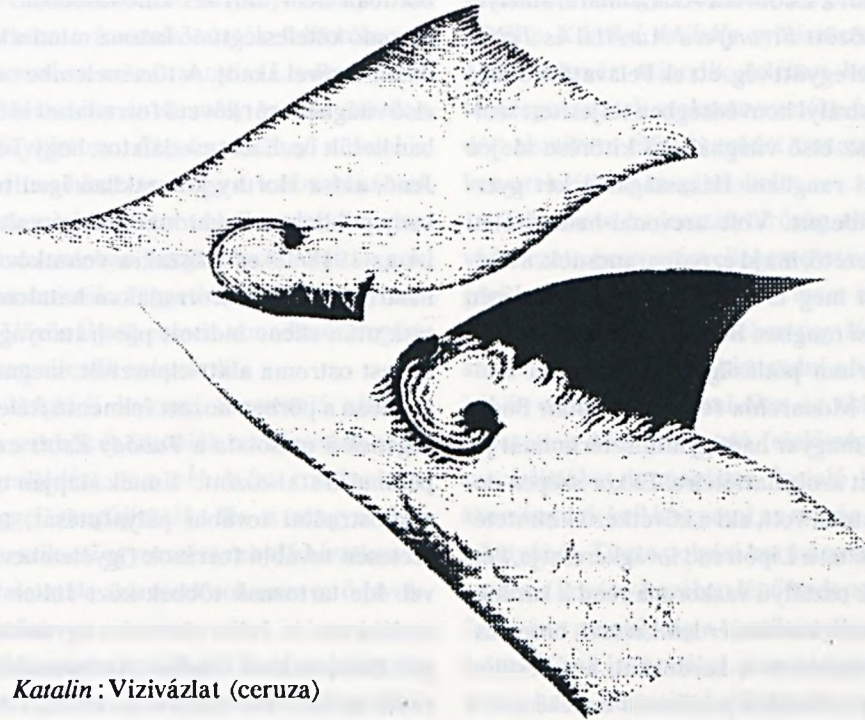
Mentünk. Vacsoráztunk. Markolatával felfelé hagytuk a borosüveg-buzogányt. Sőt még az odahajlongó Pertis Jenőt se küldte el ezúttal egy udvarias "köszönőmmel, hanem felém bókolt, s így rendelkezett:

– Az édesapámét:

És elzengedeztem helyette, hogy:

Annyi bánat a szívemen,
Kétrét hajlott az egeken,
Ha még egyet hajtott volna,
Szívem belészakadt volna...

Az Ő fejedelmi szíve belészakadt, az enyém még nem. Csak egy kicsikét félrevert azóta, mint a lélekváltság-harang...

Kádár Katalin: Vizivázlat (ceruza)